

9. Филарет (Дроздов), свт. Пространный христианский катехизис Православной Кафолической Восточной церкви. М., 2016.

10. Флоренский П. Столп и утверждение истины. М., 1990.

Список словників:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і гол.ред. В. Т. Бусел. – К., 2007

2. Симфонія по творениям святителя Иоанна Златоустого. — М. : Дар, 2006.

Олеся ТОЦЬКА

ЯК ВИРАЗИТИ ПОЧУТТЯ ДО БОГА «П'ЯТЬМА МОВАМИ ЛЮБОВІ»?

У статті вказано, як можна виразити почуття до Бога п'ятьма мовами любові: 1) словами заохочення; 2) часом; 3) подарунками; 4) допомогою; 5) дотиками.

Ключові слова: Гері Чепмен, сосуд любові, мови любові, слова, час, подарунки, допомога, дотики.

OLEZIA TOTSKA. HOW TO EXPRESS FEELINGS TO GOD «IN FIVE LANGUAGES OF LOVE»?

Shown how you can express feelings to God by five languages of love: 1) by encouraging words; 2) time; 3) gifts; 4) assistance; 5) touches.

Keywords: Gary Chapman, vessel of love, languages of love, words, time, gifts, help, touches.

Американський консультант із питань шлюбу Гері Чепмен у книзі «П'ять мов любові. Як виразити любов вашому супутнику» виокремлює такі «мови»:

1. Слова заохочення: похвала, підбадьорення, добрі слова, прохання.
2. Час: перебування разом, бесіди, спільні заняття.
3. Подарунки.
4. Допомога.
5. Дотики.

Автор стверджує, що всередині кожної людини, дорослої чи дитини, є невидимий «сосуд любові», який повинен бути повним. А наповнити його можна, розмовляючи мовою любові тієї людини. Комусь для цього потрібно сказати слова заохочення, із кимось – провести час, одним – зробити подарунок, іншим – допомогти у справі, ще іншим – узяти за руки, обійняти, поцілувати... [2].

Однак усе це стосується взаємин людей. А як нам виразити свої почуття до нашого Творця, Який «полюбив нас і послав Сина Свого на очищення від гріхів наших» (1 Ін. 4:10)? Спробуймо дати відповідь на це запитання, опираючись на визначені Гері Чепменом «мови любові».

Отже, перша із них – *слова заохочення*. Що і як можна сказати Господу? Мабуть, найкраще для цього звернутися до Нього в молитві. У ній Творця можна прославити, подякувати Йому за благодіяння, попросити про що-небудь або покаятися (у тому числі в таїнстві Сповіді). Причому наші молитвослів'я можуть бути як приватними (домашніми), так і церковними; це можуть бути і спеціально створені молитви, і сказані від щирого серця власні слова. Але такою мовою любові ми повинні говорити постійно. До цього закликає нас і Біблія словами апостола Павла: «Безперестанно моліться» (1 Сол. 5:17). Симеон Афонський у книзі «Дев'ять слів» писав: «Молитися – означає любити, бо Любов вимагає бути з Тим, Кого любиш» [3, 234].

Друга мова любові – *час*. Задумаймося: де і скільки часу ми можемо провести з Богом? Мабуть, найоптимальнішим місцем для цього є церква. Бо вона для нас – і корабель спасіння, і джерело благодаті, і лікарня для душі та тіла. Тому й навідуватися сюди ми повинні якомога частіше, хоча б у недільні та святкові дні. Четверта заповідь Господня про це говорить.

Коли ж не має змоги побувати в храмі, ми можемо слухати те, що хоче нам сказати Бог, через сторінки Біблії.

Що ж до спільних занять, то будь яку справу, малу чи велику, ми повинні починати, просячи в Бога благословення, і закінчувати з подякою Йому. Для того існують «Молитва перед початком всякого доброго діла», «Молитва після скінчення всякого доброго діла». А саму роботу можемо супроводжувати Ісусовою молитвою і таким чином будемо завжди разом із Ним. (Тексти цих слів – у молитовниках).

Третя мова любові – *подарунки*. Що можна подарувати Всевишньому? У Старому Завіті люди повинні були присвячувати Богу свої десятини: «І всяка десятина на землі з насіння землі і з плодів дерева належить Господу: це святиня Господня... І всяку десятину з великої і дрібної худоби, з усього, що проходить під жезлом десяте, слід присвячувати Господу...» (Лев. 27:30, 32).

У Новому Заповіті цього ніхто не відміняв, але акценти дещо змістилися: «Горе вам, книжники і фарисеї, лицеміри, що даєте десятину з м'яти, кропу і кмину, а облишили те, що є найважливіше в законі: суд, милість і віру; це належало робити, і того не залишати» (Мф. 23:23).

З огляду на це, наші подарунки Богові можуть бути як матеріальними, так і нематеріальними. Для більшості людей, мабуть, найпростіше буде просто пожертвувати на Церкву гроші. Однак

особливі ревнителі можуть профінансувати будівництво чи реставрацію храму (дзвіниці), його розпис, подарувати дзвони, ікони, корогви, утвар, облачення тощо. Ждуть нашої десятини християнське видавництво, радіо, телебачення.

А як бути тим, у кого не має змоги стати великими та щедрими благодійниками, але серце горить любов'ю до Творця? Насамперед їм не треба засмучуватись, бо, як відомо, «...вбога вдова поклала більше за всіх, хто клав у скарбницю, бо всі клали з достатку свого, а вона із злиднів своїх поклала все, що мала, весь прожиток свій» (Мк. 12:43–44). Тому можна принести для окраси дому Божого власноруч вирощені квіти, вишити рушники, спекти проскури, або зробити нематеріальний подарунок. Ним може бути і спів у церковному хорі, і виконання обов'язків регента, читця, паламаря, дзвонаря чи свічниці, і викладання в недільній школі, і прибирання та ремонт церкви, і благоустрій прилеглої до храму території.

Мабуть, цією мовою любові найкраще говорять монахи, які приносять Господу в дарунок найдорожче – своє життя, зрікаючись усього мирського та даючи обітницю послуху, нестяжання і цноти. «Бо є скопці, що з утроби матері народилися такими; і є скопці, які оскоплені людьми; і є скопці, котрі самі себе зробили скопцями заради Царства Небесного. Хто може вмістити, нехай вмістить» (Мф. 19:12). А Симеон Афонський додає: «Любов може пізнати тільки стійка душа; стійка – означає цнотлива та мужня» [3, 235].

Четверта мова любові – *допомога*. У притчі про друге пришестя Ісус говорить: «...зробивши це одному з цих братів Моїх менших, Мені зробили» (Мф. 25:40). Тобто нагодувавши голодного, напоївши спраглого, прийнявши подорожнього, зодягнувши нагого, відвідавши недужого чи ув'язненого, ми тим самим прислужилися Богу. І на такі діла милосердя, зокрема, ми можемо виділити час після недільної Служби Божої. А список добрих справ можна розширити допомогою сиротам і вдовицям, відвідинами власних батьків, бабусь і дідусів, родичів, друзів чи просто знайомих. Не слід забувати і про хрещеників, яких ми як хрещені батьки повинні навчати основ віри, бути для них своєрідним християнським прикладом.

І, нарешті, п'ята мова любові – *дотики*. Доторкнутись до Бога, з'єднатись із Ним повною мірою можна в таїнстві Євхаристії. Але наскільки часто ми приймаємо Причастя? Адже Церква закликає нас до цього на кожній Літургії: «Прийміть, споживайте – це є Тіло Моє, що за вас ламається на відпущення гріхів», «Пийте з неї всі – це є Кров Моя Нового Завіту, що за вас і за многих проливається на відпущення гріхів», «Зі страхом Божим і вірою приступіть». Однак, на жаль, цей заклик знаходить відгук далеко не у всіх людських серцях, і ціль, заради якої, власне, і відбувається Служба Божа, – причастя вірних, –

досягається тільки частково. А більшість парафіян, розмовляючи цією мовою із Богом, обмежується тільки цілуванням ікон чи інших святинь.

Давши відповідь на запитання, як нам виразити свої почуття до Бога, можна поставити й інше: а що може мотивувати людей до цього? Святитель Димитрій, митрополит Ростовський, у книзі «Уроки благочестя» зазначає: «Хто служить Богу заради Небесного Царства, той із числа найманців, працює за наймом, за плату; хто служить Йому, намагаючись уникнути мук, – той із числа рабів, які творять добро зі страху покарання; хто ж служить Богу єдино з любові до Нього, – цей із числа синів Божих, він не шукає нагороди та не боїться мук. Досконала любов знищує страх і заради самої себе спонукає виконувати волю Отця. Ось це і означає любити Бога всім серцем, і солодко любити» [4].

Отже, спробуймо поговорити із Господом усіма мовами любові. Можливо, спочатку тільки по складах, далі окремими словами, а ще далі – цілими реченнями. І, врешті-решт, наша щира синівська любов до Творця поллється невинним потоком із маленького джерела власного серця у великий океан Його Батьківської любові.

Список джерел і літератури:

1. **Біблія.** Книги священного писання Старого та Нового Завіту. – К. : Вид-во «Преса України», 2009. – 1416 с.
2. *Гэри Чепмен.* Пять языков любви. Как выразить любовь вашему спутнику.
3. *Монах Симеон Афонский.* Девять слов. – Святая Гора Афон : Пустынь Новая Фиваида Афонского Русского Пантелеимонова монастыря, Москва, 2010. – 320 с.
4. *Святитель Димитрий Ростовский.* Уроки благочестия.

Галина БОЙКО

«ЛЮБІТЬ І ВОРОГІВ ВАШИХ» – У ВЧЕННЯХ МИТРОПОЛИТА КИЇВСЬКОГО ПЕТРА МОГИЛИ

Анотація: Стаття розкриває важливість, складність та суперечливість політики Петра Могили як архімандрита, його православні переконання, але водночас зовсім не фанатичні ворожі погляди щодо Речі Посполитої, її держави і культури (на відміну від екстремістської частини козацтва та екстремістів – католиків), а «турбота про цілість і любов до ворогів» – основні принципи вчення митрополита, що означало прагнення до миру з усіма християнськими церквами.